

Ez erős kávé volt

A múlt század nyolcvanas éveinek elején történt. Háromhetes gyógykezelésen vettem részt Ótátrafüreden. A légsövemmel volt problémám. A Palace Szállóban laktam egy pozsonyi újságíró-nővel egy szobán. Komoly, intelligens, korombeli hölgy volt, minden témáról lehetett vele beszélgetni.

Ahogy az ilyen üdülőközpontokban szokás, megérkezésünk másnapján ismerkedési estet rendeztek a beutaltak számára, hogy gyorsabban teljenek napjaink. Tévé akkor még nem volt a szobákban, csak egy a folyosó végén. Az ismerkedési esten még a szomszéd szobatársnők is társultak hozzánk. Aztán ugyanígy a reggeli, az ebéd, a vacsora is, ugyanebben az összetételben. Egész vidám társaság kovácsolódott össze. Később még két férfi is társult hozzánk esti beszélgetésre. Egy alkalommal az volt a programunk, hogy mindenki mondjon el az életéből egy érdekes eseményt. Nem igen tudott senki sem különlegeset mondani, mígnem az egyik férfi megnyílt előttünk, és elmesélte élete nagy csalódását:

„A feleségem gépkocsivezetői tanfolyamra járt. Nagyon szeretett volna autót vezetni, hát beiratkozott. Egy alkalommal megyek az utcán a városban, és nagy meglepetésemre évek óta nem látott osztálytársam jön velem szembe. Megörültünk egymásnak és beszédbe elegyedtünk. Mondtam neki, hogy megnősültem, van két szép kisfiam. Ő még nőtlen, mesélte. Ekkor elmegy mellettünk egy Autósiskola jelzésű kocsija. A barátom megjegyzi:

– Figyeld csak azt a nőt az autóban, amolyan jó fajta. Már volt vele kapcsolat, mert protekciót akar tőlem, hogy minden körülmények közt megkaphassa a jogosítványt. Én ugyanis az Autósiskola igazgatója vagyok.

Nagyot nyeltem, mert az autóban ülő hölgy a feleségem volt. Nem árultam el, hanem meghívtam a barátom másnap délutánra a lakásomra egy kávéra. Szívesen elígérkezett. A megadott időpontra el is jött. Beinvitáltam őt az ebédlőbe, és kiszóltam a konyhába a feleségemnek:

– Drágicám, vendéget hoztam, légy szíves főzzél nekünk kávé!

A feleségem megfőzte a kávé, tálcára rakta és bejött a szobába. Amikor meglátta, hogy ki a vendég, beleremegett a keze, és felbillentek a kávéscsészék. Elnézést kért. A barátom is azonnal átlátta a helyzetet, és hirtelen halaszthatatlan dolga támadt, távozni kényszerült.

A feleségem próbálta tisztázni magát, de már eljátszotta a bizalmamat. Azóta én sem vagyok

hű hozzá, csak a két kisfiú tart még össze minket.”

Elgondolkodtam ezen a történeten, hogy mennyi keserűség lehetett abban a férfin, aki így, idegeneknek feltárta az életét.

Meg a kávé, amit végül nem ivott meg senki, s mégis nagyon erős... és keserű volt.

„...nem harangozok neki...”

Nagyapánk, akit mi unokák öregapónak szólítottunk, a falu harangozója, mindenki Miska bácsi-ja volt.

Becsülettel és némi büszkeséggel teljesítette a rábízott feladatot, ami nem is volt olyan könnyű. Naponta legkevesebb háromszor fel kellett másznia templomunk tornyába, hogy meghúzza a harangokat. Harangozott hajnalban, déli tizenkettőkor és este hatkor. Persze, ha misére hívtak a harangok, akkor háromszor a mise kezdete előtt kellett harangozni. Elsőként a nagyharangot, fél óra múlva a kisharangot és harmadszor

Nyilasi Tibor: Szakadék (akvarell; tus, akril, arany) mindkettőt kellett kongatni. Erre mondták, hogy hármaznak.

Ha halott volt a faluban, akkor, amíg el nem temették, minden órában kellett harangoznia. Akkor is harangozott, ha a falunkból már elköltözött személy halt meg, de a falu szülöttje volt. Persze, akkor már nem óránként, de tiszteletből egyet. Nevezetesebb történelmi események évfordulóján, vagy nagy viharok esetén is meghúzta a harangokat.

Amit most leírok, 1953-ban történt. Abban az évben voltam elsős elemista kisdiák. Összevont általános iskolába jártam 1-5. osztályig. Nagyon szeretetre méltó tanítónőnk volt, falunk szülöttje, mindenkit alaposan ismert. Többször előfordult, hogy a negyedik és ötödik osztályosoknak kórusban kellett mondaniuk, hogy: „Éljen a nagy Sztálin!” Ez is a tanterv része volt abban az idő-

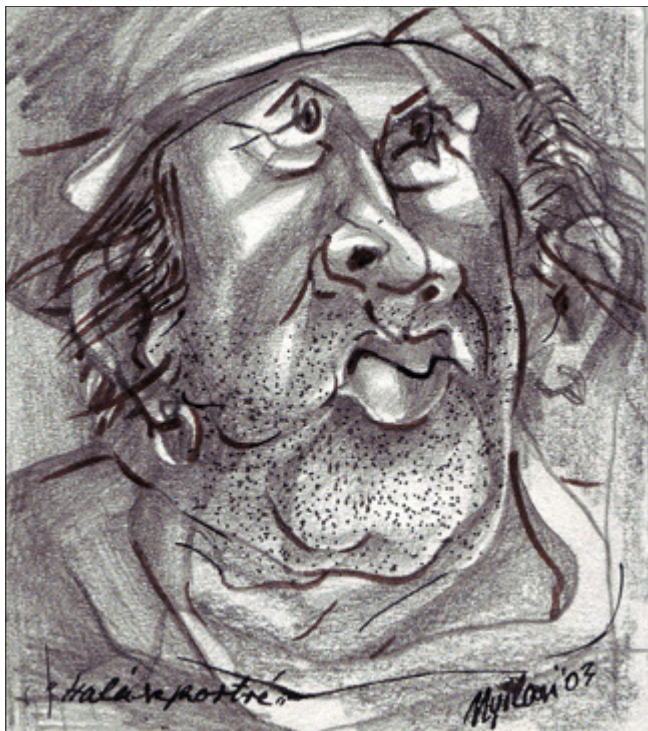
ben. Természetesen mint elsős ezt én is hallottam. Aztán az történt, hogy meghalt Sztálin elvtárs. Öregapám, amikor meghallotta a hírt, mondogatta magában, hogy: „Megdöglött a disznó, nem fogok neki harangozni.”

Ezt hallva elmentem az édesanyám után és megkérdeztem, hogy Sztálin ember volt-e vagy állat. Anyukám elképedve nézett rám, és érdeklődött, hogy ezt miért kérdezem. Azért, mert az öregapa azt hajtogatta, hogy megdöglött a disznó, nem fog nekik harangozni, mondtam.

Anyukám elszörnyedve kért, hogy az iskolában ne próbáljam ezt mondani, mert az édesapánkat mindjárt becsuknák. Természetesen ember volt, de rossz ember, és nem a mi országunkban élt, magyarázta.

Szófogadó, jó kislány voltam, hallgattam a dolgról.

Sztálin elvtárs elhunytával minden hivatalos helyen le kellett róni a kegyeletet. Így volt ez a mi iskolánkban is. Az osztályteremben készítették egy ravatalt. Le volt takarva egy fekete és egy szovjet zászlóval. Felette Sztálin arcképe, fekete szalaggal átkötve, mellette ötágú csillag, sarló, kalapács, címer meg minden, ami kellett. Az iskolából a legjobb diákok kapták azt a megtiszteltetést, hogy óránként kettésével őréséget állhattak a ravatal két oldalán. Közéjük tartoztam én is. Bárhová mentem, édesanyámnak az volt hozzám az utolsó szava, hogy: „De aztán magaviseletből egyes!” Mármint, hogy ne legyen rám senkinek panasza.

Nyilasi Tibor: Halásportré (grafit, tus)

Ez esetben nem így történt. Osztálytársnőmmel a megadott időpontban beléptünk a terembe, ahol a ravatal volt. A terem üres, csak a tanító nénink, a tanfelügyelő elvtárs és a helyi kommunista párt elnöke ültek szemben a ravatallal. Nekünk a ravatal egy-egy oldalán kellett állnunk. Igen ám, csak hogy amikor én megláttam a ravatalt, tudván, hogy az üres, meg Sztálin elvtárs kinagyított arcképét, a szemben ülők komor arcát, az egészet egy komédiának láttam. Elfogott a nevetés, sőt nevetőgörcsöt kaptam, amit sokáig nem bírtam abbahagyni. Nem tudtam megérteni, miért kell egy üres koporsó körül ekkora cirkuszt csinálni.

Hisz voltam én már temetésen azelőtt is, szüleim elvittek egy-egy ismerős, rokon temetésére, de tudtam, hogy a kitett koporsóban ott van a halott. De hogy egy üres koporsó előtt miért kell őréséget állni, búsulni afelett, akit soha nem is láttunk, gyerekeszettel nem tudtam felfogni.

Szemébe röhögtem a pártelnöknek, szégyent hozva jó tanítónőnk fejére.

Telitalálat

Kicsi falumban is, mint mindenütt a múlt század ötvenes éveiben, megalakult a földműves szövetkezet. Nem örült ennek senki. A szövetkezet elnöke, aki egyúttal a helyi kommunista párt elnöke is volt, falunk szülöttjeként nagy elfogultsággal és túlbuzgólkodással végezte nem éppen áldásos tevékenységét. Többedmagával járta a falu gazdáinak kamráit, csűrjeit, és az utolsó szemig elvitte a gabonát. Erősen agitált, győzködött mindenkit, hogy lépjen be a szövetkezetbe. Neki nem voltak földjei, kanász volt azelőtt, őrizte a falu disznait. Nem volt mit veszítenie.

Miután ilyen magas pozícióba került, ellátogatott a családokhoz szemlét tartani, kinél hogy zajlik az élet, esetleg nem kell-e valakit feljelenteni valamilyen tiltott tevékenység miatt, mint például engedély nélküli disznóvágás, pálinkafőzés vagy ehhez hasonló. Tartottak tőle az emberek.

Egy alkalommal az egyik ilyen látogatásnál a családfő ügyes, okos, elsős elemista kislányát akarta bemutatni, produkáltatni. Odaállította a kislányt az elnök elé, mondván:

– Kislányom, énekeljél a bácsinak valami szép dalt, amit az iskolában tanultatok.

Erre a kislány bátran, nagy önbizalommal, de ártatlanul, nagy hangerővel kezdte, hogy:

Megismerni a kanászt
füрге járásáról...